

PYYNIKKI

Tampere

Tietokantatunnus: TUU-04-005

Arvoluokka: 4

Muodostuma: Rantakerrostuma

Pinta-ala: 9,3 ha

Korkeus: 150 m mpy.

Karttalehti: 2123 09

Alueen suhteellinen korkeus: 25 m

Muodon suhteellinen korkeus: 5 m

Sijainti: Tampereella Pyynikin kaupunginosassa, Pyynikinharjun näkötornin ympäristössä.

Geologia

Pyynikin harju kuuluu harjujaksoon, joka alkaa Salpausseliltä ja jatkuu koilliseen Kankaanpäähän saakka. Pyynikin harjun laki on noin 80 metriä Pyhäjärven pinnan yläpuolella ja 160 metriä merenpinnan tasosta. Pyynikin kupeessa on useita rantatörmäjä eri korkeuksilla. Ne ovat runsaan aluskasvillisuuden peitossa. Selväpiirteisimmät niistä sijaitsevat Pyynikin etelärinteellä. Heti näkötornin kohdalla on törmä, jonka tyvi on 124 metriä meren pintaa korkeammalla. Se on muodostunut Yoldiamerivaiheen aikaan. Se jatkuu selvänä ja jyrkkänä penkereenä useiden satojen metrien matkalla. Näkötornin pohjoispuolisessa rinteessä on kaksi selvää rantatörmää. Niiden tyvet ovat 139 ja 144 metrin korkeudella. Näkötorresta luoteeseen sijaitsevassa loivassa rinteessä on kymmenkunta rantavallia 120 - 140 metrin korkeuksilla. Ancyliusjärven rantatörmä on noin 117 metrin korkeudessa. (Matisto & Virkkala 1964, Tampereen kaupunki 2003).

Biologia

Pyynikin puusto on enimmäkseen järeää, varttunutta, kuivan lehtomaista männikköä. Sekapuina on yksittäin joitakin kuusia ja koivuja. Puuston iäksi on arvioitu 150–200 vuotta (Tampereen kaupungin puistoyksikön www-sivut). Pensaskerros on tiheä muodostuen pihlajien lisäksi männyistä, yksittäistä katajista ja lehtipuista sekä pihakarkulaisista. Etenkin pohjoisrinteellä on korkeaa lehtialuspuustoa ja mm. pihlajan lisäksi vaahteraa. Järeimmät kilpikaarnamännyt ovat 50 cm paksuisia ja monissa puissa on yli viiden metrin korkeudella kapeita parin metrin pituisia ja 10 cm paksuisia arpia.

Aluskasvillisuus on metsäkastikkavaltaista ja niiden alla on mustikkaa, puolukkaa, metsälauhaa ja hieman vähemmän mm. nuokkuhelmikkää, sinivuokkoa, lillukkaa ja ahomansikkaa. Niukasti kasvaa lisäksi sormisaraa. Paikoin on myös kielolaikkuja ja kalliokioloa. Paisteisia paikkoja on jäljellä rinteessä niukalti, ja paiste- tai harjukasvillisuutta on jäljellä vain joillakin ennallistettavilla puustottomilla paikoilla tai satunnaisesti muun kasvillisuuden seassa. Näillä kohdin kasvaa edellisten lisäksi mm. harmiota, huopakeltanoa, kissankäpälää (NT), lituruohoa, mäkitervakkoa, rohtotädykettä ja sianpuolaa. Polkuja reunustaa lisäksi niukahko kulttuuri- ja typensuosijalajisto. Alueelta on vanhoja havaintoja useista uhanalaisista eliöistä, joiden olemassaolo on epävarma (Hertta 2010). Lisätietoa Pyynikin harjuista saa Tampereen kaupungin www-sivuilta (www.tampere.fi).

Maisema ja muut arvot

Pyynikin laelta on hyvät näköalat Pyhäjärvelle. Sisäinen maisema on tyypillistä metsämaisemaa, jonka puustossa on runsaasti erilaisia lehtipuita. Pyyniki erottuu ympäristöön puuston verhoamana korkeana selänteenä. Näkymiä ympäristöön rajoittaa runsas lehtipuuvaltainen maasto. Harjun laella on näkötorni. Alueella on paljon polkuja ja kävelyteitä. Harjulle on tehty yhdeksän kilometriä pitkä luontopolku, jonka varrella on useita näköalapaikkoja. Kohde kuuluu Pyynikin luonnonsuojelualueeseen. Harju on valittu valtakunnallisesti arvokkaaksi maisemanähtävyydeksi vuonna 1993.

Kirjallisuus:

Matisto, A. & Virkkala, K. 1964. Tampereen seudun geologia. Tampereen kaupungin Tieteellisen rahaston julkaisuja, WSOY.137 s.

Tampereen kaupungin puisto-osaston www-sivut. <http://www.tampere.fi/ytoteto/puisto/index.htm>

Tampereen kaupunki. 2003. Pyynikin luonnonsuojelualue. Hoito- ja käyttösuunnitelma vuosille 2002-2012. 17 s.